

Põhikooli ühiskonnaõpetuse lõpueksami eristuski

Sisukord

1. Eksami eesmärgid ja vorm	2
Eksami eesmärgid	2
Eksami vorm	2
2. Eksami sihtrühm ja oodatavad õpitulemused	2
Eksami sihtrühm	2
Õppesisu ja õpitulemused	3
3. Eksami väljatöötamine ja eksamitöö ülesehitus	7
Eksamitöö väljatöötamine	7
Eksamitöö ülesehitus	7
4. Eksami korraldamine	8
Eksamikomisjon	8
Eksami aeg	8
Abivahendid	8
Erivajadused	8
Eksamilt kõrvaldamine	8
5. Eksami hindamine, korduseksam ja eksamitulemuse vaidlustamine	9
Hindamise korraldus	9
Eksami sooritamine	9
Korduseksam	9
Eksamitulemuse vaidlustamine	10
6. Õppematerjalid	10
7. SA Innove koostatud eksami materjalid	10
8. Ülesannete näiteid	10

1. Eksami eesmärgid ja vorm

Alus: haridus- ja teadusministri määrus nr 59 § 7; vastu võetud 17. septembril 2010.

Eksami eesmärgid

Põhikooli lõpueksamiga hinnatakse riiklikus õppekavas või õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga määratletud üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist, ühiskonnaõpetuse õppe- ja kasvatuseesmärkide saavutatust ning III kooliastme õpitulemuste omandatust eesmärgiga:

- 1) saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- 2) suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 3) teha otsus põhikooli lõpetamise kohta.

Eksami vorm

Põhikooli ühiskonnaõpetuse lõpueksam on kirjalik.

2. Eksami sihtrühm ja oodatavad õpitulemused

Eksami sihtrühm

Alus: haridus- ja teadusministri määrus nr 59 § 8; vastu võetud 17. septembril 2010.

Eksami sihtrühm on põhikoolide lõpetajad, kes on läbinud põhikooli riikliku õppekava.

Põhikooli lõpetaja õpitulemused

Alus: Vabariigi Valitsuse määrus nr 1; vastu võetud 6. jaanuaril 2011

Põhikooli lõpetaja:

- 1) teab demokraatia toimimise põhimõtteid ning toob näiteid nende rakendamise kohta; toimib demokraatia põhimõtteid arvestades; on orienteeritud enesearendamisele;
- 2) määratleb ja tunnetab end oma kogukonna ja Eesti ühiskonna liikmena, vastutustundliku kodanikuna Eesti Vabariigis, Euroopa Liidus ning maailmas;

- 3) teab ja järgib inimõigusi, märkab nende rikkumist ning kaitseb inimõigusi, tunnustab erinevaid inimrühmi võrdselt väärtuslikuna ja käitub sallivalt;
- 4) tunneb Eesti riigi põhiseadust ja ülesehitust ning halduskorraldust; oskab suhelda riigi- ja omavalitsusasutustega; oskab leida ja kasutada vajalikku õigusakti; järgib seadusi; kasutab kodanikuühiskonna tegutsemisvõimalusi; selgitab näidete kaudu vabaühenduste toimimise põhimõtteid ja eesmärgi;
- 5) tunneb Euroopa Liidu ülesehitust ja väärtusi ning nimetab liikmesriike; nimetab teisi rahvusvahelisi organisatsioone ja selgitab nende tegevuse eesmärgi;
- 6) selgitab üksikisiku, ettevõtja ja riigi rolli majanduses; teab, mis on avalik ja erasektor; teab maksustamise eesmärgi ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega;
- 7) kaalub oma võimalusi tulevase töötajana ja ettevõtjana ning kavandab edasist haridusteed lähtuvalt oma võimetest, huvidest, teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning valikuid väliselt mõjutavatest teguritest;
- 8) hindab ressursside piisavust ning tarbib säästlikult; tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana;
- 9) oskab leida vajalikku teavet ja vahendeid; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid, arvestab autoriõiguste kaitset;
- 10) teab, mis on üleilmastumine, ja toob näiteid üleilmastumise mõjude kohta majandusele, kultuurile, keskkonnale jne;
- 11) teab riigi juhtimis- ja haldusstruktuuride ameteid/elukutseid ning nende töö sisu ja arutleb selle üle, mis on olulised eeldused selle töö tegemiseks; valdab ülevaadet riigiteenistujaks kujunemise ja õppimise võimalustest.

Õppesisu ja õpitulemused

I. Ühiskond ja sotsiaalsed suhted

1. Meedia ja teave

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *avalik arvamus, avalik elu, eraelu, ajakirjandusvabadus, ajakirjanduseetika, autoriõigus, autorivastutus, reklaam, intellektuaalomandi kaitse (plagiaat)*;

- 2) iseloomustab näidete varal avaliku ja eraelu piiride seadmist ning ületamist;
- 3) avaldab arvamust ajakirjanduses käsitletavate probleemide kohta; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid probleemide kirjeldamiseks;
- 4) teab reklaami funktsioone ja liike;
- 5) tunneb ja austab autori õigusi ning vastutust; viitab ja tsiteerib nõuetekohaselt.

Ühiskonna sotsiaalne struktuur

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid *sotsiaalsed erinevused, sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus, identiteet, mitmekultuurilisus*;
- 2) märkab erinevusi sotsiaalsete rühmade vahel ja mõistab nende põhjusi;
- 3) väärtustab sotsiaalset õiglust ja sidusust;
- 4) väärtustab soolist võrdõiguslikkust;
- 5) mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.

Ühiskonna institutsiooniline struktuur – avalik sektor, tulundus- või äri sektor, kolmas sektor.

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid *avalik sektor, riigiasutus, avalik-õiguslik asutus, äri sektor, eraettevõtte, mittetulundussektor, sihtasutus*;
- 2) selgitab ühiskonna sektorite spetsiifikat ja rolli ühiskonnas;
- 3) teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi.

Ühiskonnaliikmete õigused

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *inimõigused, põhiõigused*;
- 2) tunneb inimõigusi ja lastekaitse põhimõtteid;
- 3) kirjeldab õiguste ja kohustuste, vabaduse ja vastutuse seost; 4) tunneb riske, oskab vältida ohtusid ja teab, kust otsida abi.

Riik ja valitsemine

Demokraatia

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *demokraatia, autokraatia, totalitarism; võimude lahusus ja tasakaal, õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused, kodanikuühiskond, kodanikualgatus*;
- 2) selgitab demokraatia põhimõtteid ning nende rakendamist riigivalitsemises;
- 3) tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igaühe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi;
- 4) eristab demokraatiat ja autokraatiat, võrdleb demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni;
- 5) selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid.

Eesti valitsemiskord

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus (KOV), kohus, õigusakt; erakond, valimised, kodakondsus, kodanik, alaline elanik*;
- 2) tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust ning iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust;
- 3) mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda; oskab leida vajalikku õigusakti ning kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT);
- 4) teab riigi- ja omavalitsusasutuste struktuuri, sh riigi- ja omavalitsusasutuste portaalide kasutusvõimalusi;
- 5) tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi, Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsuse saamise tingimusi;
- 6) selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid;
- 7) teab peamisi rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on;
- 8) nimetab Eesti parlamendierakondi;
- 9) teab Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.

Kodanikuühiskond

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *kodanikuühiskond, vabaühendus, kodanikuosalus, kodanikualgatus*;
- 2) iseloomustab kodanikuühiskonna rolli demokraatia tagamisel;
- 3) mõistab kodanikuühiskonna ja vabaühenduste toimimise põhimõtteid ning eesmärgid;
- 4) analüüsib kodanikuühiskonnas tegutsemise võimalusi ja probleeme ning pakub lahendusi.

Majandus

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid *turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine, pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum, riigieelarve, riiklikud ja kohalikud maksud, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus, tööturg, bruto- ja netopalk, laen, investeering, tarbijakaitse*;
- 2) tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul; teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu;
- 3) analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ja võimalusi edasiõppimist ning karjääri plaanides;
- 4) teab eelarve koostamise põhimõtteid, oskab arvutada netopalka;
- 5) teab oma õigusi ja vastutust tarbijana ning tarbib säästlikult;
- 6) kirjeldab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid ning ettevõtluse ja riigi rolli majanduses; selgitab maksustamise eesmärgid, teab Eestis kehtivaid makse, üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega.

3. Eksami väljatöötamine ja eksamitöö ülesehitus

Eksamitöö väljatöötamine

Eksami materjalid töötab välja SA Innove juures töötav ühiskonnaõpetuse lõpueksamit ettevalmistav komisjon. Kõiki eksamil kasutatavaid ülesandeid eeltestitakse. Komisjon koostab nendest eksamitöö ja töötab välja hindamisjuhendi.

Eksamitöö ülesehitus

Küsimused ja ülesanded hõlmavad järgmisi tasandeid:

- 1) teadmised (mõisted, faktid, seaduspärasuste tundmine);
- 2) mõistmine/arusaamine (kirjeldamine, seletamine, ümbersõnastamine);
- 3) teadmiste rakendamine (kasutamine uues situatsioonis, prognoosimine);
- 4) analüüs ja süntees (seoste näitamine, võrdlemine, rühmitamine, eristamine, faktide ja seaduspärasuste ühendamise);
- 5) hinnangu andmine (järelduste tegemine, otsustamine).

Eksamitöö koostamisel lähtutakse põhimõttest, et u 50% saadavatest punktidest kajastaksid teadmiste ja mõistmise tasandil omandatud ja u 50% punktidest teadmiste rakendamise, analüüsi, sünteesi ning hinnangu andmise tasandil omandatud.

VALDKOND/ teemad	punktid	osatähtsus
I. Ühiskond ja sotsiaalsed suhted		46 %
1. Meedia ja teave	6-10	
2. Ühiskonna sotsiaalne struktuur	6-10	
3. Ühiskonna institutsionaalne struktuur – avalik sektor, erasektor, kolmas sektor	6-10	
4. Ühiskonnaliikmete õigused	6-10	
II. Riik ja valitsemine		23 %
1. Demokraatia	6-10	
2. Eesti valitsemiskord	6-10	
III. Kodanikuühiskond	6-10	11 %
IV. Majandus	6-10	12 %
V. Arvamuslugu	6	8 %
KOKKU	75	100%

4. Eksami korraldamine

Alus: haridus- ja teadusministri määrus nr 59; vastu võetud 17. septembril 2010.

Eksamikomisjon

Eksami korraldab kooliksamikomisjon SA Innove välja töötatud eksami korraldusjuhendi põhjal.

Eksamikomisjon on vähemalt kolmeliikmeline. Kui põhikooli lõpueksamit sooritab korraga enam kui 60 eksaminandi, on lõpueksamikomisjonis vähemalt üks liige iga 20 eksaminandi kohta.

Eksami aeg

- Eksami toimumise kuupäeva kinnitab haridus- ja teadusminister määrusega. □ Eksami ametlik algus on kell 10.00.
- Eksam kestab 150 minutit.
- Eksami aega hakatakse arvestama hetkest, kui kõik õpilased on saanud kätte eksamitöö ningksamikomisjoni esimees annab märku töö alustamiseks.
- Eksamiks ette nähtud aega ei tohi ületada. □ Eksamil ei ole vaheaegu.
- Õpilane saab kätte kogu eksamitöö ning planeerib ise ülesannete lahendamise aja ning järjekorra.

Abivahendid

Kooli poolt on iga õpilase laual Eesti Vabariigi põhiseadus (kehtiv redaktsioon või varasem versioon, kuhu on vajalikud parandused sisse viidud) vastavalt kooli õppekeelele. Keelatud on kasutada põhiseadust sisaldavaid kogumikke.

Erivajadused

Kui õpilase erivajadusest tulenevalt on eksamineerimiseks vaja kohaldada haridus- ja teadusministri määrmes nr 59 § 16 lõigetes 1¹– 1³ nimetatud eritingimusi, kooskõlastab kool vajalikud eritingimused SA-ga Innove.

Vt lisaks SA Innove kodulehelt:

<http://www.innove.ee/et/yldharidus/pohikoolihttp://www.innove.ee/et/yldharidus/pohikooli-lopueksamid/koolidele-lopueksamitest/LE-eritingimustel-eksamineeriminelopueksamid/koolidele-lopueksamitest/LE-eritingimustel-eksamineerimine>

Eksamilt kõrvaldamine

Õpilane, kes kasutab eksamil ebaausaid võtteid või lubamatuid abivahendeid, kõrvaldatakse eksamilt ning tema eksamitööd ei hinnata. Hindamisprotokolli tehakse sellekohane märg.

5. Eksami hindamine, korduseksam ja eksamitulemuse vaidlustamine

Alus: haridus- ja teadusministri määrus nr 59 § 17; vastu võetud 17. septembril 2010.

Hindamise korraldus

Eksamitöid hindab kooli eksamikomisjon SA Innove välja töötatud hindamisjuhendi alusel.

Eksamikomisjoni otsus muuta hindamisjuhendit kantakse **koos põhjendustega** hindamisprotokollis.

Kui kooli eksamitöid hindab rohkem kui üks õpetaja, peaks eksamikomisjoni tööjaotus põhinema ülesandeti hindamisel. Sellega väheneb hindamise subjektiivsus ning kooli piires on eksamitulemused võrreldavad. Eksami tulemused protokollitakse asjaomase vormi kohaselt.

Eksami sooritamine

Õpilane on eksami sooritanud, kui ta on kogunud kõigi ülesannete peale kokku vähemalt 50 % punktidest. Lõpueksamihinde saab õpilane viiepallisüsteemis.

Ühiskonnaõpetuse lõpueksami hindamisskaala on järgmine:

68 – 75 punkti – (90 – 100 %)	– hinne 5
57 – 67 punkti – (75 – 89 %)	– hinne 4
38 – 56 punkti – (50 – 74 %)	– hinne 3
15 – 37 punkti – (20 – 49 %)	– hinne 2
0 – 14 punkti – (0 – 19 %)	– hinne 1

Korduseksam

Põhikoolilõpetaja, kes lõpueksami ajal haigestub või ei saa sellel osaleda mõnel muul põhjusel, mida kooli direktor peab mõjuvaks (näiteks osalemine rahvusvahelistel võistlustel, konkurssidel ja olümpiaadidel) või kelle põhikooli ühtse lõpueksami või koolieksami hinne oli „nõrk“ või „puudulik“, sooritab korduseksami koolieksamina.

Korduseksam sooritatakse kooli direktori määratud ajal, hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks.

Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.

Eksamitulemuse vaidlustamine

Alus: põhikooli- ja gümnaasiumiseadus § 33; vastu võetud 09. juunil 2010.

Põhikooli ühtse lõpueksami tulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile. Vaie tuleb esitada viie tööpäeva jooksul kooli lõputunnistus kättesaadavaks tegemise päevast arvates. Esitatud vaiete läbivaatamiseks moodustab haridus- ja teadusminister apellatsioonikomisjoni.

6. Õppematerjalid

Soovitame põhikooli ühiskonnaõpetuse lõpueksamiks valmistumisel, kasutada järgmisi õppematerjale, mis on kantud Eesti Hariduse Infosüsteemi.

<https://enda.ehis.ee/avalik/avalik/opikud/OpikudOtsi.faces>

7. SA Innove koostatud eksami materjalid

<http://innove.ee/et/yldharidus/pohikooli-lopueksamid>

8. Ülesannete näiteid

Valik vastusega (selektiivse vastusega) ülesannete puhul ei pea õppija ise midagi kirjutama, vaid valib etteantud variantide hulgast sobiva vastuse. Selle rühma kõige tuntumaks ja enamkasutatavaks ülesandetüübiks on valikvastustega küsimused, kus tuleb tavaliselt 3-5 vastusevariandi hulgast leida üks õige. Aga siia rühma kuuluvad ka õige/vale/vastus puudub-, sobitamis-, järjestamis- ja sorteerimisülesanded.

1. Pluralistlik ühiskond (4 p)

Täida tabel. Paiguta märksõnad lahtritesse. Kirjuta lahtritesse numbrid.

(9 õiget 4 p, 8–7 õiget 3 p, 6–5 õiget 2 p, 4–3 õiget 1 p)

1. konservatism	2. liberalism	3. seltsid
4. õpilased	5. erakonnad	6. ametiühingud
7. sotsiaaldemokraatia	8. lastega pered	9. naised

Ideoloogiad	Organisatsioonid	Sotsiaalsed grupid

2. Kodakondsus (2 p)

Otsusta, kas väide on õige või vale. Täida tabel (õige + või vale -)
(5–6 õiget 2 punkti, 3–4 õiget 1 punkt)

Väide	+/-
1. Eesti kodakondsuse võib omandada sünnikoha järgi.	
2. Eesti kodakondsuse võib saada naturalisatsiooni korras.	
3. Eesti presidendiks saab kandideerida ainult sünnijärgne kodanik.	
4. Kellelki ei tohi veendumuste pärast võtta Eesti kodakondsust.	
5. Eesti kodanik saab olla rahvuselt ainult eestlane.	
6. ID-kaart on riigi sisene kohustuslik isikut tõendav dokument alates 15. eluaastast.	

3. Ettevõtlus. (3 p)

Ettevõtted omaniku liigi järgi.

Aasta	Riik omanik	Kohalik omavalitsus	Eesti eraomanik	Välismaise eraomanik
1995	579	580	27 387	1981
2000	72	278	32 090	2369
2005	74	246	40 453	3928
2010	69	224	56 882	5275

http://www.stat.ee/publication-download-pdf?publication_id=29923

Vasta tabeli ja oma teadmiste põhjal, kas väide on õige või vale. Täida tabel (õige + või vale -) (7 õiget 3 punkti, 5–6 õiget 2 punkti, 3–4 õiget 1 punkt.)

Väide	+/-
1. Kõige rohkem ettevõtteid kuulub kolmandale sektorile.	
2. Välismaiste eraomanike arv on kasvav.	
3. Eraomanikele kuulub kõige rohkem ettevõtteid.	
4. Kohalikele omavalitsustele kuuluvate ettevõtete arv on rohkem vähenenud kui riigile kuuluvate ettevõtete arv.	
5. Kohaliku omavalitsuse omand on munitsipaalomand.	
6. Ettevõtted on kantud Eesti rahvastikuregistrisse.	
7. Erasektori peamine eesmärk on tulu saamine.	

4. Palk (6 p)

Tööandja ja töötaja sõlmivad töölepingu. Vali igas alapunktis üks õige vastus ja tõmba sellele joon alla.

- 1) Töötajale arvestatud palgast arvestatakse omakorda maha 2 % , mis on** a) töötuskindlustusmaks b) sotsiaalmaks
c) käibemaks **2) Töötajale arvestatud palgast arvestatakse omakorda maha 2% , mis on kohustuslik** a) elukindlustus b) kogumispension c) varakindlustus **3) Töötajale arvestatud palgast arvestatakse omakorda maha tulumaks, mis on**
a) 20% b) 21% c) 22%

4) Töötaja pangaarvele kantakse

- a) brutopalk b) netopalk c) emapalk

5) Tööandja maksab arvestatud palgast 1 % , mis on

- a) töötuskindlustusmaks b) töötuhüvitis c) töötu abiraha

6) Tööandja maksab töötaja palga alusel riigile 33%

- a) käibemaksu b) tulumaksu c) sotsiaalmaksu

Omavastusega (produktiivse vastusega) ülesanded võivad olla väga erinevad, sest siia rühma kuuluvad nii sellised ülesanded, kus õppija peab kirjutama ühe või paar sõna (nt lühivastusega ülesanne, lünkülesanne. lausete lõpetamine, skeemide või tabelite täiendamine, tekstide või piltide pealkirjastamine), lahendama matemaatikaülesande ja kirjutama pikema teksti kui ka suulised ettekanded.

5. Protestiavalldus (3 p)

Andres Varustin. 22. 09. 2012

Andres Varustin. 01.10. 2012

Millise eriala töötajate protestiavalldust karikatuuril kujutatakse? 1 p

Nimeta üks põhjus, miks selle eriala töötajad streikisid? 1 p

Nimeta peale streigi demokraatlikus ühiskonnas veel üks lubatud protestiavallduse vorm. 1 p

6. Piirangud alaealise töölevõtmisel (7 p)

Kes on vastavalt Eestis kehtivatele seadustele alaealine? 1 p

Nimeta kaks põhjust, miks on piirangute kehtestamine alaealiste tööleasumisel vajalikud. 2 p

a) _____

b) _____

Töölepingu seaduses on loetletud tingimused, millisel juhul ei tohi alaealist tööle rakendada. Too iga tingimuse kohta üks näide (amet, töö, töökoht vm). 4 p

a) ohustab alaealise kõlblust –

b) sisaldab ohte, mida alaealine ei suuda õigel ajal märgata ega ära hoida kogemuse või väljaõppe puudumise tõttu –

c) takistab alaealise sotsiaalset arengut või hariduse omandamist –

d) ohustab alaealise tervist töö iseloomu või töökeskkonna ohutegurite tõttu –

7. Kodanikuühiskond 6 p

Tabelis on toodud Eesti ja tema naaberriikide noorte usaldus erinevate institutsioonide vastu. Välja toodud on protsendid (%) 8. klassi õpilaste vastustest, kes märkisid „täiesti“ või „üpris palju“.

Riik	Usaldan oma riigi valitsust	Usaldan poliitilisi parteisid	Usaldan meediat	Usaldan kooli	Usaldan inimesi üldse
Eesti	62	23	54	71	58
Soome	82	61	80	76	76
Venemaa	88	51	41	84	51
Läti	32	25	65	73	58
Rootsi	73	60	54	64	67

Analüüsi aluseks on Rahvusvahelise Haridustulemuste Hindamise Assotsiatsiooni (IEA) korraldatav kodanikuhariduse uuring, mis viidi läbi 2009. aastal. Uuringus osales Eestist 140 kooli. Küsitlusele vastasid 8. klassi õpilased.

www.hm.ee/index.php?popup=download&id=11051

Mis uuringu andmed on tabelis esitatud? 1 p

Kes Eestist osalesid antud uuringus? 1 p

Millist institutsiooni on Eesti õpilased kõige rohkem usaldanud? 1 p

Millise riigi noored on riigiinstitutsioonide vastu kõige usaldavamad? 1 p

Millist institutsiooni Sina usaldad kõige rohkem? Miks? 1 p

Institutsioon:

Põhjendus:

Kas riigile peaks olema tähtis, et kodanikud tema institutsioone usaldavad? 1 p Märgi otsustus X ja põhjenda.

Jah, on küll tähtis _____

Ei, see ei oma tähtsust _____

Põhjendus:

8. Töö allikaga 6 p

Eesti Inimõiguste Keskuse raport „Inimõigused Eestis 2011” toob esile mitmeid positiivseid arenguid inimõiguste valdkonnas, kuid paraku on ka murettekitavat paigalseisu. /.../ Euroopa Inimõiguste Kohus ütles juba ammu, et kõikidelt vangidelt ühe põhiõiguse, valimisõiguse äravõtmine ainult seepärast, et nad kannavad vanglakaristust, ei ole õige. Eestis eemaldati mullu riigikogu valimistelt kokku 1416 vangi. /.../ Olukord meeste ja naiste palgalõhe osas ei ole sugugi paranenud. Naised on tööpõllul keskestlābi kolmandiku võrra meestest odavamad haridustasemest sõltumata. Aastaraamatu koostajad tõid positiivsete arengutena välja näiteks riigilõive vähendava seaduse riigikokku jõudmise, samuti inimkaubanduse kriminaliseerimise karistusseadustikus. Jätkuvalt muretseti aga rahvusvähemuste ning puudega inimeste olukorra pärast, aga ka eraelu puutumatust riivava jālitustegevuse regulatsioonide pärast. <http://www.postimees.ee/804564/raport-inimoiguste-rikkumise-lopetamiseks-pole-poliitilist-tahet/> Avaldatud 11.04.2012.

Selgita väidet „Inimõigused on universaalsed”. 1 p

Kes peab Eestis tagama inimõiguste järgimise? Tee valik ja selgita näite abil. 2 p

a) riik _____ b) Eesti Inimõiguste Keskus _____ c) inimene ise _____

Selgitus: _____

Nimeta allika alusel üks positiivne areng inimõiguste valdkonnas Eestis. 1 p

Nimeta allika alusel üks murettekitav näide inimõiguste valdkonnas Eestis. 1 p

Mis institutsioon võib karistada inimõiguste alaste rikkumiste eest? 1 punkt
